

SLOVENSKE NOWINE.

Odgovorni Vrednik: Profesor Valentin Konšek.

Slovenske novice pridejo vsaki četrtek na svetlo: cena za četrtertino leta 1 gold.; po pošti 1 gol. 10 kr. sz.
Za plačilo se tudi oznanila razglasijo.

Tečaj II.

V Celj 17. veljaka travna 1849.

List 20.

Marjetice *

(iz Praviga Slov.)

Zima morda, stara žena
Je pomladi se vrnoknila,
De bi hčerka krasnomila
Svet navdala z radostjo.

Petjo sladko je sledilo
Hčerki po cvetnih stezicah,
In ljubezin je v cvetlicah
Nam obetala povsed.

In v planjave in v legove
So šle serca stare, mlade
Kakor gnanje od navade
So ljubezni prave učiti.

Tudi ti, o duša draga,
Si podala se z verstnicam
S sercam terdim van h cvetlicam,
Prašat sjezne listke njih:

Ali te ljubim, ali ne ljubim,
Ali serce imam v persih za-te,
In marjetke kalatljate
So odgovor dale ti. —

Naogo si jih opuljila,
Listke vse jim pejemala,
Vsaka je odgovor dala,
De iz serca ljubim te!

Pa devica terdoserčna
Ti verjela nis' naturi,
Kar je rekla v tisti uri, —
Bilo pa mi je takó.

Glej, pomlad je zopet tukaj,
Van me ženo sje lepota,
In cvetna palja samota
Vali med cvetlice se.

Grem in prašam tud marjetke,
Kar si vlni ti prašala,
Pa de mila si postala
Vsako sladko mi pové!

Malavašič.

Tretji učiteljski zbor na Škivci pod Marburgom.

V zadnjem učiteljskem zboru 10. t. m. je bilo vseh le 17 zbornikov, ino med temi je eden župnik. G. zbornik je posvetovanje z lepo besedo začel: „Naši zbori sicer malo opravljajo, ali vendar iscajo to posebno dosego, da se mi, kateri imamo tisti namen: učbo in osikanje ljudstva na skerbi, prijazno shajamo ino prijateljski pogovarjamo jeden drugega v podobno v premišljevanji, spoznavanji ino dopolnjevanji svojega imenitnega poklica.“ Zapopadek pogovorov ino sklepev pak je bil na kratkem ti le: 1. Sve-ta moša za učence se ima služiti pogostoma, kolikor koli krat je po okoljini kraja mogoče. Tu se ravnaj po dobri vesti. 2. Zvo-kovanje [Lautmethode] je bilo od večina pohvaljeno ino pripravljeno: iz onega, kar je menjina, mala troha zgovorila, se je videlo, da tega ne umi. (Jax bi rekel: odkod?) kvašim tedaj misli resničnega Vlastimila v Celovcu v teh Novinah list 19, da bi nivo-žni časopis za tičas učiteljski časnik: namestival. 3. Se je krepko izreklo, da se Slovenskih učnih knjižic vseli ni, ino da bi se kakor bodi vsej za silo pomagalo. Pri-poročilo se je tedaj, da bi se na zanj „Mladi jezik huda reč“ dobra knjižka v šerilo n-potrebila — ostalo bo pak pri golca pri-poročenji. Kedar koli v misel vzemem učno bukvice bi žalostno zavpil: dajce vole mo-ja očem! Bratje Slovenci! nam je jednake-sti jedinstva velikega zbora tedaj za vsa Slo-vence jednega samo jedinega učebnega sve-tovavstva treba: v razkosnaji v razdrubenji je kiranje: pogaba; v kvar gre moč ino blago.

Da se pak naši pogovori ino naše pri-poroke razume, je pomisliti, kam je post-ajmo. 4. Je bilo skleneno, za vsaki zbor-nik, kateri od jednega do drugega zbora ure, svetečno zadušino obhajati, haker je zadnjokrat za prerno usmerjega podpisnika, Bratoša ino rajnega učitelja Krista bila,

niše govorjeniga bilo ni, homo pa zanbiti, veselje čuakali, de bo tudi Istrija samostalna kronska deželica, cesarskiga namestnika (Statthaltera) v sredi deželice (morde v Gianini al v San Vincenti) iscevisi. Kaj ho- do pa tisti Slovenci, kateri niso nikdar Istri- jani — temne le po sili k isterski krestijski okrajni potegnena bili — Slovenci Novograj- skiga kantona — Dolinske, Kastavske i Ra- kovanske verh - županije, storili? ali se hojo radi Istrijanam pridružili ali pa krajnski deželi, kateri od nekadaš slišijo? ali pa hojo morabit tudi prosili samostalna kronska de- želica biti? (Stavjanski Rodoljub.)

Naznanje vsim Slovenceam

g. adam slovenskiga društva v Ljublani.

Prvi zvezek „Letopisa sloven- skiga društva na Krajnskim“ je na svitlo prišel in se prejema v pisarnici slovenskiga društva. Vsak ud dobi en iztis brez plačila; naj tedaj v imenovanu pi- sarnico po-nj pošlejo.

V Ljublani 3. vel. Travnja 1849.

Odbor slovenskiga društva.

Novi slovenska knjižica.

De se „Letopis slovenskiga društva“ po Slovenskim bolj razširi, je sklenilo slo- vensko društvo to knjižico takaj po nizki ceni na prodaj dati, ker se sme ne le vsa- cizem domorodcu, temne tudi solam in poseb- no latinskim priporočiti. Gosp. očeniki so lepo prošeni, to knjižico pregledati in če jo, kakor terdno upamo, hvale vredno najdejo, svojim očencem priporočiti. Razum družiga obseže posebno tri sastavke, ki so polni podučivniga zapopadka, namreč:

„Slovenec sled po nekdanjim zemljo- pisu in po isenih oseb nekdanjue dogodivšine.“ Spisal Poženčan.

„Stare zgodbe Slavjanov, posebno Ko- ratanskih. Kratak izpisek iz g. J. Safari- kove knjige „Slovenske Starožitnosti“. Spisal P. Heringer“ in pa

„Križanske vojske.“ Spisal M. Vertovec

Cena knjige je 15. kraje, dobi se v buk- varnici g. Lercherja, v tiskarnici g. Blaz- nika, in v pisarnici slovenskiga društva v Ljublani, v Celi se dobijo v bukvarnici g. J. K. Jeretina tiskarja.

Novičar iz Celja.

V saboto popoldne se je pripeljalo 62 vojakov iz Ogerskiga, ki so bili z vojskara- ni obdani in močno okovarjeni.

Jetniki ti bili so v Buda - Pešta zaperti, sedaj so se prač spravili, ker so nsi voj- saki Pešta zapustili, in bi sovražniki znali kaj za Budo plačati.

Z prvim blaponam so se pripeljali tisti, ki so se zavolj postarjije vjeli, in ki se niso mogli bližiti; bili so vmed njimi kakor so sliši iz Celja druzi plemenitaji in tud nekaj du- ševnikov. Z drugim blaponam so pa prišli vojaki iz Ametji, in vmed timi je bilo tistih 21

hudočleov, ki so pri Gausu v spodnjim Og- erskim bolne Hrvatse napadli in jih strašno posoreli; nekteri vmed njimi so že k smerti orsojeni.

Dan na dan marsirajo vojsaki skoz Celje. V kratkim času je slo skoz Celje: i ba- taljon lovecov (jagrov), 2 regimenta kon- jikov, precej velika množica Primorskiga, Krauskgiga in Koroškiga regimenta. Nek- teri tih vojsakov so se po železnici na Du- naj peljali, ostni se hojo na Ogersko po- dali; drugi so pa na Ptuje marsirali, da bodo ostli nad Mađzare pertisali. Od vsih kra- jev marsirajo naši cesarski in Ruski vojska- ki nad Mađzare, in gotovo smejo vupati, da jih hojo kmalo vgnati.

Pri ti priloznosti moram verim Sloven- cam ene besede povedati. Ko je množica Ljublanskega regimenta skoz Celje marsi- rala, je mnogo očitov in mater svoje sine do železnice spremljavalo. Kravno je bilo viditi ko so na dvorišu železnice jeden od drugega slavo jemali; in ko so se vojsaki že po železnici peljali, so še matere in očeti za svojim sinam gledali in jih Bogu pripo- ručevali: kadar so pa vozovi okoli žitisa se ovili in spred očmi zginjili, se je tanoga sol- za vidila. Alj te solze so časti vredne in Bogu prijetne. Pa kakor so me te solze gi- nile, tako sim se razserdil, ker sim mislil, koljko močnih fantov se po hribih potepa in pred vojašino skriva. Glejte! ti hribi očeti so tako radovoljna svoje sine Cesar- ju v službo dali, kter jih zdaj zoper svoje in naše sovražnike zlo potrebuje; tati po hribih se pa taki korenjaki pridrajajo in se zdaj boječljivo skrivajo, desiravno so po- prej tako po kerčmah razbijali, in se s svojo kurajta grozili, da je vsak, ki jih je vidil in slišal misliti moral, ti korenjaki so v sinu peklensaka, hog ni greh odgasti, iz pekla pregnati. — Slovenci! le to Vas vprašam, kako dolgo bote še take potepače tajili in skrivali? Alj Vam je res ljubo, da nmed takih boječljivecov drugi pridni fanti, ki se doma zlo potrebujejo, pod bandere stapijo? Vsak poslan mora reči, da to ni prav; pa kdo je tega kriv? — kdo dragi, kakor tisti, kteri te boječljivece skrivajo. K.

Iz Dunaja.

30. dan p. m. se je pripeljalo 1163 ran- jenih in bolnih vojakov po Danavi na lad- jah iz Ogerskiga na Dunaj, ki so mogli v vsacim sercu usmiljenje zlostiti. Pokrveneni, ranjeni in hudo bolni vojaki vsake verze so napolnili breg.

Mied tem, ko so se pripravljali, odsko številu bolnih prepeljati, so nekteri manj sla- bi poskusili, pes v mesto iti. Nekteri teh nesrečnih pa so svojo moč precessili in so na poti obležali.

Pri tej priloznosti so pokazali Dunajčani svoje zlahtno serca in domorodno dobrotlji- vosti, kakor jim je že od nekdanj lasten.

Perla, postelje oblike, šiveza in vina so od vsih strani prinašali, in vsi, posebno

pa delavci pri parobrodstvu, so voljno pomagali, bolne hrabre vojake prenašali, ki so v službi za domovino nesrečni postali. Verti Dumajski vozniki in drugi so se z žlahino nezamopridnostjo skušali, svoje vozove brez plačila za prevoženje bolnih ponujati. O toliki nesreči in v tolikih stiskah, ki so v nasledku vojke in pusta, so take djansa usmiljenja in keršanske ljubezni tolažba in dajo upanje bolji prihodnosti.

Slovstvo ali literatura.

Od „Drobtine“ ktere v Celi izhajajo. Pravi Slovenci tako piše:

Trikrat nam je že preljubo Celo drobtinice prineslo, katerih začetnik je bil ondašnji gospod Anton Slomšek, sadanji lavantinski škof, in ktere zdaj v duhu začetnika prečastljivi gospod apat Vodušek nadaljuje. Letosi jih vzamemo četerti pot z nič manjim veseljem kakor poprejšnje leta v roko, in kot svojo dolžnost spoznamo, do svojih rojakov, posebno pa do ljube slovenske mladosti nekoliko besed zastran tega zlata vrednega letopisa kaj obširneje spregovoriti.

Letošnji tečaj obseže s kazalom vred 219 strani in je razdeljen v sedem razdelkov: A. Stare resnice v novi obleki. B. Prigodbe žalostne in vesele. C. Razgled za stare in mlade ljudi. D. Prilike in basni. E. Ogledalo za solo in domačo rejo otrok. F. Slovenska gerlica. G. Koristne reči za umne ljudi.

Iz teh razdelkov se vidi, da so drobtinice si v namen zvolile, za ljudi slovenskega naroda, kteriga bodi stam pisati in tako sense podučnja med Slovence, posebno med mladost in prosto ljudstvo zasejati. Povaliti moramo to prizadevanje, ker smo prepričani, da je pri nas treba, narpored poslopje za omiko mladosti in prostiga ljudstva sozidati, prvič je mogoče upati, da ves narod svojo namembo spozna in prepričanje dobi, da brez spoznanja samiga sebe narodnosti ni. Prezledati hočemo ob kračkim posamezne razdelke in predstavi kakor tudi pogrešljivosti tega letopisa neovirama povedati.

Lepa prihodnost tega letopisa je, da življenjopise donasa, katerih je posebno slovenski mladosti v razglednost silno treba. Gospod Dr. J. St. popisuje življenje sv. Modesta, koroskega apostolna in škofa v Gospej sveti, kteriga podoba ta tečaj že zavoljo tega lepša, da je domačiga izdelka, desiravno se vlaškega jeckloreza, kar ličnost utiče, nima vstrašiti. Gospod življenjopisnik razodene v tem sestavku posebno učnost in znanost starih časov in gotovo smemo reči, da se sme življenjopisnikom v izgled postaviti.

A. *Stare resnice* v novi obleki duhovskim pastirjem v pokus.

I. Dolžnost svoj jezik spoštovati. — Pridiga, povedana v Mozburzi na Koroskain hiškošni pondelik 1848. — Teče že enajsto leto od tistiga časa, kar so govornik te pridige, sadanji knezskoškof lavantinski A. Slomšek to pridigo imel. Malo upanja je še takrat bilo, kadaj zora za slovensimo viditi sijati in vunder je gosp. škof že takrat narlepši predmet pridige izvolil, namreč dolžnost svoj jezik spoštovati. Znan je prečastljivi škof v govorništvu, toda reči smemo, da smo še malo govorov take prednosti in ličnosti brali. Tudi v tem govoru je velika znanost slovenske zgodovine razodeta. Ali tudi naravnost in odkritost tega govora zbudila v nas veselje. Serčno in pogumno se oglasi v sklepu tega govora, da ga dve reči med Slovenci nar več žalostite. Prva žalost je, da nas neki Nemci, naši sosedi dostihart zasmejejo, in druga je slaha navada, da se svojiga roda in jezika sramujemo. Pa ravno tako osramoti nahtevanje nekterih, ki mislijo, da so sami, razum njih pa nikogar na sveta, rekoč: Pred Bogam ni nobeniga razločka med Nemcam ali Slovincam, vse za ljubo ima, ki njemu zvesto služijo.

Ini sestavki perviga razdelka, in sicer sestavki g. Hašnika, g. Jožefa Tavšelnca, g. Jožefa Rozmana in učnega g. dohtarja J. Muršeca imajo lep namen podučnja. Prerlabi smo v teh zadevah, svojo razsodbo dati, nadjammo se pa, da bude kak cerkveni časopis zastran njih svoje besede govoriti. To le pristavimo zastran njih, da so naše goreče želje, da bi častiljivi duhovni gospodje večkrat kaj taciga v teh rečeh v podučenje Slovenskiga prostiga naroda na svitlo dali. —

B. *Prigodbe, žalostne in vesele rajcim v čast, živim v spomin in poduk.*

Gleda nadpisa tega razdelka Drobtinice se veselimo, da se jaki Slovenci prizadevajo, življenjopise mnogoverstnih moč razglasiti, ki so zaslužili, da se naroda na znanje dajo, in druge želje ne moremo tu razodeti, kakor da bi se pač smalo družstvo moč zbralo, ki bi smoleve našiga naroda vsake verste na znanje dali. Livena pa posebno častiljivim gospodom: Cirilgarju, Mihela Stojanu in Tomažu Jerotinu, Lipoldu in ig. Tavšelnu, še posebno pa prečastiljivim začetnikom teh drobtin, škofu Slomšku.

C. *Razgled za stare in mlade ljudi*; in D. *Prilike in basni, smeh in resnica.*

Veseli nas med temo dvema razdelkama tudi petošolecova poskušnja braniti, in razglašeno naj je takaj ime mladunca Meliora Goličnika; samo to mu moramo očitati, kakaj se ne imenuje rajši po slovensko učencu kakor diaknu. Spojujemo svoj rod tudi v imenih. Prečastljivi gospod A. St. in častiljiva gg. P. Gizej in Stojan sta v obeh razdelkih narveč storila.

(Konec sledi.)